

Paweł Pawlak, Ewa Ciesielska

Poznań, ul. Rynek Śródecki 4, AZP
52-27/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 232-233

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

powierzchnia nosi ślady działania wysokiej temperatury, co może być związane z paleniem na nim ognia. W okolicy ołtarza znaleziono ułamki bardzo starannie wykonanych naczyń, w tym miniaturowych, oraz glinianą miniaturkę ciężarka tkackiego. Brak jest dotychczas analogii dla tego typu obiektów na obszarze kultury lużyckiej.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze z siedzibą w Świdnicy. Badania będą kontynuowane.

Popławy, st. 14,
gm. Brańsk, woj. białostockie

patrz: środkowa i późna epoka brązu

POZNAŃ,
pl. Kolegiacki,
AZP 52-28/-

- kościół farny – kolegiata poznańska św. Marii Magdaleny, wczesne średniowiecze – okres nowożytny (XIII–XVIII w.)

Stacjonarne badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 21 października do 20 grudnia przez mgr. Zbigniewa Karolczaka (Muzeum Archeologiczne w Poznaniu). Finansowane przez Urząd Miejski w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 128 m².

Celem badań było rozpoznanie części prezbiterialnej kościoła, zbadanie zawartości grobów, eksploracja części podposadzkowej i zbadanie fundamentów zniszczonego na przelomie XVIII/XIXw. kościoła. Zbadano fragment cmentarza przykościelnego oraz cmentarza mieszczącego się w obrębie kościoła. Wyeksplorowano w sumie 14 grobów datowanych na XV–XVIII wiek. Z elementów architektonicznych (budowlanych) na uwagę zasługuje destrukcja jednego filara ceglanoego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu. Badania będą kontynuowane.

POZNAŃ,
ul. Rynek Śródecki 4,
AZP 52-27/-

- cmentarzysko szkieletowe z wczesnego średniowiecza (X–XII w.)
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego (XIV w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone we wrześniu przez mgr. Pawła Pawlaka i Ewę Ciesielską (Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska Poznań). Finansowane przez Komitet Badań Naukowych. Drugi sezon badań.

Wykop (3 x 7 m) założono na przedłużeniu w kierunku zachodnim sondażu nr IV z 1994 roku. Przebadano powierzchnię 21 m².

Odkryto ogółem 21 grobów, w tym 18 nowych (nadano im numery od 24 do 41) oraz 3 groby (17, 21 i 22), które wyeksplorowane zostały częściowo w 1994 roku. Średnio na 1 m² przypadła 1 pochówek, co świadczy o dużej koncentracji grobów, które zarejestrowane były na kilku poziomach. Zdecydowana większość grobów sytuowana była na osi wschód–zachód. Zmarłych układano w pozycji wyprostowanej na wznak, z rękoma wyciągniętymi wzdłuż tułowia, z głowami zwróconymi przeważnie w kierunku zachodnim (tylko w trzech grobach stwierdzono ułożenie zmarłych głową na wschód). W większości przypadków zarysy jam grobowych były widoczne – miały one kształty regularne, zbliżone do owali bądź prostokątów z zaokrąglonymi narożnikami. Prawie we wszystkich grobach stwierdzono relikt drewnianych konstrukcji. W niektórych przypadkach odnotowano na owych dranicach ślady intencjonalnego opalania, co wiązać należy ze zwyczajami pogrzebowymi – niewykluczone, że mamy do czynienia z przejawem rytualnego „opalania” jamy grobowej. Z praktykami tymi prawdopodobnie mają związek spore ilości węgla drzewnych rejestrowanych w obrębie jam grobowych. Odkryto również obiekt paleniskowy (ob. 5/96) związany z funkcjonowaniem cmentarza, przy którym zapewne czczono pamięć zmarłych w trakcie pogrzebu lub w czasie dorocznych świąt. Badania tegoroczne dostarczyły również zupełnie nowych jakościowo elementów. Chodzi tu o odkryty fragment założenia konstrukcyjnego (ob. C), będącego reliktem chaty, w której (w narożniku północno-zachodnim) zarejestrowano bruk kamienny wraz z paleniskiem oraz około 35 jam postępowych, tworzących regularny, prostokątny układ. Nie znamy jednak całego zarysu owej konstrukcji, określona jest tylko długość północnego boku (3,5 m). Całkowitej długości ściany zachodniej i wschodniej nie dało się ustalić, gdyż część obiektu znajdowała się poza granicą południową wykopu. Obiekt zalegał pod poziomem grobów i wstępnie datować go można na około połowę X wieku. Prace na cmentarzysku dostarczyły ciekawych zabytków, z których na szczególną uwagę zasługują: drewniane wiadro okute trzema żelaznymi obręczami.

mi, 5 kabłączków skroniowych z drutu brązowego i srebrnego, 4 noże żelazne, zawieszka z kła zwierzęcego oraz bliżej nieokreślone przedmioty z surowca żelaznego i brązowego. Chronologia odkrytych w 1996 r. grobów mieści się zasadniczo w ramach wyznaczonych po pierwszym sezonie badań (X/XI, względnie połowa XI-połowa XII w.). W części południowej wykopu cmentarzysko zostało częściowo zniszczone przez elementy związane z osadnictwem średniowiecznym (XIV w.); zarejestrowano 2 obiekty (A i B), które pełniły prawdopodobnie funkcje pieców metalurgicznych. Obiekty te są, być może, pozostałością zaplecza osadniczego Śródki, które miało prawdopodobnie charakter produkcyjny. Niewykluczone, że strefa ta ze względu na rodzaj produkcji związana być mogła z potrzebami Ostrowa Tumskiego.

Pruszków,
gm. *loco*, woj. warszawskie

patrz: wczesna epoka żelaza

PRZEMYŚL, st. 22,
rotunda św. Mikołaja,
AZP 108-84/88

• wczesnoromańska rotunda św. Mikołaja (XI-XIII w.)

Badania archeologiczno-architektoniczne w związku z programem badawczym „1000-lecie Zjazdu Gnieźnieńskiego”, przeprowadzone przez dr. Michała Prokę. Finansowane przez PSOZ.

Relikty rotundy tkwią pod prezbiterium katedry. Obiekt został odkryty w 1961 r. – wówczas zrekonstruowano jego narys i podjęto próbę wydatowania jego budowy na XIII w. Badania w 1996 r. miały na celu zweryfikowanie tych ustaleń. Wyczyszczono mury rotundy, w korytarzu odsłonięto wewnętrzne lico absydy oraz porównano obiekt z innymi świątyniami tego typu w Europie Środkowej. Przeprowadzona analiza pozwoliła wysunąć tezę, że kościół św. Mikołaja jest starszy niż sądzono, być może należy wiązać go z osobą Bolesława Śmiałego jako fundatora.

Przystanki, st. 12 (GAZ 115),
gm. Szamotuły, woj. poznańskie

patrz: neolit

PUŁAWY-WŁOSTOWICE,
st. 3, gm. *loco*,
woj. lubelskie,
AZP 74-76/-

- ślady osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej, kultury lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej i kultury amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury trzcinieckiej (wczesna epoka brązu)
- ślady osadnictwa kultury łużyckiej (epoka brązu)
- ślady osadnictwa z okresu wpływów rzymskich
- osada wczesnośredniowieczna (koniec VII-początek IX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 2 września do 5 października przez mgr. Pawła Lisa (PSOZ Lublin). Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 0,45 ara.

Stwierdzono następujący układ warstw: I (10-38 cm) – niwelacyjna (?), mada rzeczna; II (22-58 cm) – sphywowa, deluwium lessowe; III (42-92 cm) – kulturowa, ciemny piach; IV (83-110 cm) – kulturowa, beżowy piach; V (85 cm) – caleb, piach z ilem; VI (110-? cm) – caleb, glina; VII (94-120 cm) – caleb, piach. Odkryto 4 obiekty. Obiekty I i 4 były nieckowatymi, owalnymi jamami ze śladami dołu posłupowego, zinterpretowanymi jako pozostałości sezonowych szałasów mieszkalnych z wczesnego średniowiecza (koniec VII-początek IX w.). Obiekt 2 stanowił fragment nieckowatej jamy wczesnośredniowiecznej z VIII-IX w. Jako obiekt 3/1,2,3,4 określono odkryte na stanowisku doły posłupowe kultury łużyckiej (?). Znalaziono fragmenty naczyń z ornamentem nutowym, paznokciowym i plastycznym oraz zabytki krzemienne (masywny wiór i drapacz na odlupku) kultury ceramiki wstęgowej rytej, drobne fragmenty ceramiki kultury lubelsko-wołyńskiej ceramiki malowanej, kultury amfor kulistych, kultury trzcinieckiej, kultury łużyckiej i z okresu wpływów rzymskich, ceramikę naczyniową lepioną ręcznie typ I wg A. Żakiego (m.in. naczynia II i III) oraz z górną partią obtaczaną typ III wg A. Żakiego (m.in. naczynia I i IV), kamienny przęślik tkacki i fragment ceramicznej łyżeczki z wczesnego średniowiecza.

Materiały przechowywane są w Muzeum Regionalnym PTTK w Puławach, dokumentacja w Muzeum Nadwiślańskim w Kazimierzu Dolnym. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski Środkowowschodniej”, t. II, 1997. Badania nie będą kontynuowane.